

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ו / גליון רו

ערש"ק פרשת וישב ה'תשס"ט

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

325 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת וישב, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון 17), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

עה"פ "ואביו שמר את הדבר" מפרש רש"י: "היה ממתין ומצפה מתי יבוא", ומביא ע"כ ב' ראיות; יבאר החילוק בין ב' הראיות ואמאי צרכינן לתרוויהו.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ה עמ' 180 ואילך)

יינה של תורה

על הפסוק "ובגפן שלשה שריגים", איתא בדרוז"ל דקאי על גלות ישראל וגאולתם; ביאור מה שפנימיות ענין הגלות - הוא העילוי הבא על ידה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לה עמ' 163 ואילך)

חידושי סוגיות

יביא מה שנחלקו הרמב"ם והתוס' בדין דיהרג ועל יעבור, אי מותר לאדם למסור עצמו למיתה בשאר עבירות, ויתלה זה בהא דאיפליגו רש"י והרמב"ן במעשה דיוסף; יבאר דלרש"י הוא תימה מה שיוסף סיכן קיום המצוה עצמו, אלא שהוא מגדר קידוש שמים בשעת השמד; יוכיח דאף בחנוכה הוא מגדר זה, דמסרו עצמם לא רק לשם המצוה עצמה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לה עמ' 169 ואילך)

הוספה — דרכי החסידות

אמרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש נ"ע — פנימיות היום די"ט כסלו.

(לקוטי דיבורים חלק א-ב (בלה"ק) ע' 109)

מקרא אני דורש

”ואביו שמר את הדבר”

עה”פ ”ואביו שמר את הדבר” מפרש רש”י: ”היה ממתין ומצפה מתי יבוא”, ומביא ע”כ ב’ ראיות; יבאר החילוק בין ב’ הראיות ואמאי צרכינן לתרוויהו

א. בתחילת פרשתנו, לאחר שמספר הכתוב על החלומות שחלם יוסף וסיפר אותם לאביו ולאחיו, נאמר: ”ויקנאו בו אחיו, ואביו שמר את הדבר” (לז, יא). ומפרש רש”י: ”שמר את הדבר – היה ממתין ומצפה מתי יבוא”.

ומביא רש”י שני ראיות לפירוש זה:

א) הכתוב בישעי’ (כו, ב) ”שומר אמונים”, שפירושו שעם ישראל מחכה ”לאמונתו של הקב”ה”, שיקיים הבטחתו ויגאלם.

ב) הכתוב באיוב (יד, טז) ”לא תשמור על חטאתי”, שהוא טענה של איוב כלפי הקב”ה שאינו ממתין אלא נפרע ממנו מיד על חטאתו, ומכאן ראייה שלשון ”תשמור” ענינו המתנה.

וצריך ביאור, למה לא הסתפק רש”י בראייה הראשונה מהכתוב ”שומר אמונים” – ונזקק להביא ראייה נוספת מהכתוב ”לא תשמור על חטאתי”?

ב. ויש לבאר:

כאשר מחכים וממתינים לדבר מה, נמצאים בתנועה נפשית של קירוב ושייכות אל הדבר שאליו מחכים.

ולכן, כאשר הכתוב מדבר בשייכות לעם ישראל שהם מחכים "לאמונתו של הקב"ה", שהקב"ה יקיים הבטחתו לגאלם – אין הכתוב אומר "שומר את אמונים", אלא "שומר אמונים"; תיבת "אמונים" כתובה בסמיכות ובקירוב לתיבת "שומר", כי זה שעם ישראל מחכה ל"אמונים" הוא באופן של קירבה.

ולכן הכתוב "שומר אמונים" אינו ראייה מספיקה שגם כאן כוונת הכתוב ב"שמר את הדבר" היא מלשון המתנה – כי כאן נאמר "שמר את הדבר", היינו: שיש הפסק וריחוק בין תיבת "שמר" לתיבת "הדבר", ולכן יותר קשה לפרש שיעקב חיכה לדבר, כי כאשר מחכים ל"הדבר" נמצאים בקירוב אליו.

ולשם כך מוסיף רש"י הראייה השניה, מהכתוב "לא תשמור על חטאתי" – שגם שם, תיבת "על" מפסיקה בין "תשמור" לבין "חטאתי", ובכל זאת הפירוש של תיבת "תשמור" הוא "תמתין"; וכיון שכן, שפיר אפשר ללמוד גם כאן ש"שמר את הדבר" פירושו "היה ממתין".

ג. ועדיין יש להקשות:

כיון שלפי הנ"ל הכתוב כאן דומה יותר לכתוב "לא תשמור על חטאתי", כי יש שם הפסק בין תיבת "תשמור" להדבר שמחכים עליו, כמו כאן שיש הפסק תיבת "שמר" ל"הדבר" – למה מביא רש"י גם הכתוב "שומר אמונים", ואף הוא מקדים אותו לפני הפסוק "לא תשמור"?

ויש לבאר, על פי מה שמדייק רש"י בפירושו כאן – שיעקב "היה ממתין ומצפה מתי יבוא". והיינו, שיעקב לא רק המתין וחיכה לראות מה יקרה, אלא היה "מצפה" – מחכה לדבר שכבר יתקיים.

כלומר: לשון "ממתין" מתאים גם לדבר כזה שלא רוצים שיבוא, אלא שבפועל יודעים שהדבר עתיד לקרות ולכן ממתינים לראות מה יהיה בסופו; אבל לשון "מצפה" פירושו שמחכים לדבר ומקווים לו מתי יבוא, כי רוצים בו.

ולכן מקדים רש"י הכתוב "שומר אמונים" ששם פירוש "שומר" הוא במשמעות של צפיה, שעם ישראל מצפה ומקווה לגאולה שתבוא כבר; מה שאין כן הכתוב "לא תשמור על חטאתי", שפירושו שהקב"ה אינו ממתין אלא מעניש מיד על החטא, שאין שייך בזה ענין של צפיה כמובן, אלא רק המתנה בלבד.

[אלא שבכל זאת מביא רש"י גם הכתוב "לא תשמור על חטאתי", כי משם ראייה שגם כאשר יש הפסק בין תיבת "שמר" להדבר שאותו שומרים – וכמו כאן: "ואביו שמר את

לקראת שבת

ז

הדבר" – גם אז מתאים לפרש מלשון המתנה, וכן"ל בארוכה].

ד. ויש להוסיף ולבאר בפנימיות הענינים, הטעם באמת שהכתוב כאן אינו אומר "ואביו שמר הדבר" (וכמו: "שומר אמונים"), אלא מפסיק בתיבת "את" – "ואביו שמר את הדבר":

זה שיעקב המתין וציפה לקיום חלומו של יוסף, הוא כי על ידי ירידת יוסף למצרים נגרמה ירידת יעקב ובניו למצרים, שזה הביא לגלות מצרים ולאחר מכן לגאולת מצרים ולמתן תורה.

אולם כיון שבשביל להגיע לגאולה צריכים לעבור לפני כן את הגלות, והרי זה שיעקב מצפה הוא לגאולה שתבוא אחרי הגלות ולא להגלות עצמה – לכן אף שיעקב "שומר" ומחכה לירידת יוסף למצרים בגלל הגאולה שתבוא לאחר מכן, הרי סוף סוף כיון שבשביל זה צריך להקדים את הגלות לכן המתנה וצפיה זו היא באופן של "ריחוק"; וזה מתבטא בזה שלא נאמר "ואביו שמר הדבר", באופן של קירוב וסמיכות, אלא "ואביו שמר את הדבר", שיש ענין של הפסקה וריחוק בין יעקב לבין "הדבר", בגלל שאין רצונו בהגלות עצמה.

"וְהָיָה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד בְּכֹכְבֵימָּ, מְשִׁתְּחִימָּ לִי"

(פרשתנו לז, ט)

בפרשתנו מסופר אודות ב' חלומות יוסף שהיו דומים זה לזה וכן בפרשת מקץ מסופר אודות ב' חלומות שחלם פרעה.

וחילוק ביניהם: אצל יוסף בחלום הראשון חלם אודות ה'אלומות' – עניני הארץ, ובחלום השני אודות השמש והכוכבים – עניני השמים. אמנם אצל פרעה בתחילה חלם אודות הז' פרות – מין החי, ולאחמ"כ חלם אודות ז' שבלים – מין הצומח.

וכאן רואים החילוק בין יהודי לגוי:

יהודי שייך לא רק לעניני הארץ אלא גם לעניני שמים – רוחניות. ואילו הגוי שייך רק לעניני ארץ, ובזה גופא "פוחת והולך" (קודם מין החי ולאח"מ מין הצומח, הפחות ממנו).

וכמסופר אודות כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש נ"ע, שבעת שבתו במאסר אצל הסובייטים, הנה בא' החקירות, איים עליו החוקר באמצעות אקדח. ואמר לו כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע: דבר זה יכול להפחיד רק את אלה שיש להם אלילים רבים ועולם אחד. משא"כ אלה שיש להם א-ל אחד ושני עולמות אינם מפחדים מדבר כזה.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ג עמ' 508)

יינה של תורה

הירידה בגלות – צורך עליה

על הפסוק "ובגפן שלשה שריגים", איתא בדריז"ל דקאי על גלות ישראל וגאולתם; ביאור מה שפנימיות ענין הגלות – הוא העילוי הבא על ידה

א. על הפסוק בפרשתנו "ובגפן שלשה שריגים" הובאה בגמ' חולין דרשת ר' ירמי' בר אבא: "גפן אלו ישראל. . . שלשה שריגים אלו ג' רגלים שישראל עולין בהן בכל שנה ושנה, והיא כפורחת הגיע זמנן של ישראל לפרות ולרבות. . . עלתה ניצה הגיע זמנן של ישראל ליגאל. . . הבשילו אשכולותי ענבים הגיע זמנה של מצרים לשנות כוס התרעלה. . . א"ל ר' אבא בר ירמי' בר אבא כי דריש להו רב להני קראי באגדתא כוותך דריש להו" (ולא כדרשות התנאים על פסוק זה שהובאו שם בגמ' לפנ"ז).

והנה בגמ' זו יש לדקדק בכמה ענינים, ומהם:

(א) לפי דרשת ר' ירמי' נמצא שקודם "הגיע זמנן של ישראל ליגאל" ורק אח"כ "הגיע זמנה של מצרים לשנות כוס התרעלה". וצ"ע – דלכאורה צריך להיות בסדר הפוך, דתחלה צ"ל ביטול כחה של מצרים, ורק אח"כ אפ"ל הגאולה ממצרים.

(ב) ר' ירמי' בר אבא הי' תלמידו של רב, וא"כ אינו מובן כלל הלשון "כי דריש להו רב. . . כוותך דריש להו" – לכאורה הול"ל איפכא, שהוא (ר' ירמי' בר אבא) כיוון לדעת רב (שהוא רבו) ודריש הני קראי כמותו.

לקראת שבת

ט

ג) בכללות הענין יש לתמוה: אמאי שבק רב דרשות התנאים שלפנ"ז, ודרש להני קראי דוקא כר' ירמי' בר אבא – שהוא אמורא?

ב. והנה ע"פ המבואר בס' התניא קדישא דאגדות התורה רוב סודות התורה גנוזין בה, יש לבאר כ"ז בדרך פנימיות הענינים.

דהנה החילוק בין דרשות התנאים ודרשת ר' ירמי' נתבאר במפרשים (ראה עין יוסף לע"י כאן), דהתנאים דרשו הכתוב במעלות שונות של ישראל עצמם [ג' אבות, משה אהרן ומרים, סנהדרין, ירושלים וכה"ג], ואילו ר' ירמי' בר אבא "מפרש לה לכולא מילתא בעיקר ענין גלות מצרים וגאולתה".

וי"ל בטעם הדבר, דהנה מבואר בכ"מ (תו"א בהוספות קיז, ד. ועוד) שאצל התנאים לא היתה חשכת הגלות בתוקף, וכמחז"ל (שבת קיג, סע"ב) "ותותר – בימי רבי", שעד ימי רבי עדיין היו "שיריים" מהתגלות השכינה שהיתה בזמן הבית; משא"כ אמוראי ככל, שנקראו "רב" (ולא "רבי"), כי בכבל, מקום הגלות, חסר בגילוי השכינה הנרמז באות יו"ד. ולכן הנה התנאים דרשו במעלותיהם של ישראל בהיותם במצב של אור וגאולה, אבל ר' ירמי' בר אבא דריש הכתוב בענין של גלות מצרים – שורש כל הגליות – שהוא בדוגמת חושך הגלות שהי' בזמנו, וכדאיתא בקה"ר בתחלתו: "ולמה נקרא שמו ירמי', שבימיו נעשה ירושלים אירמיאה [חורבה]".

אלא שבזה גופא "דרש ר' ירמי'" – היינו שאף שבחיצוניות נראה ענין הגלות כדבר שלילי ובלתי-רצוי, הנה כשמביטים ע"ז בהסתכלות פנימית באספקלריא דתורתנו הק', מודגש דוקא העילוי הנפעל ע"י הירידה בגלות, דלפי האמת מה שגלו ישראל בין העמים אינו ח"ו כדי להרע לישראל, ואי"ז אלא ירידה צורך עלי' – שע"י עבודת ישראל בגלות יהי' אח"כ ריבוי הטוב, וכיתרון האור [הבא] מן החושך.

ג. וזהו שדרש ר' ירמי' "שלשה שריגים אלו ג' רגלים שישראל עולין בהן" – היינו מעמדם ומצבם של ישראל בזמן שביהמ"ק קיים, שאז ישנו גילוי השכינה. אלא שלאח"ז ירדו ישראל בגלות, במעמד ומצב של הסתר פנים כו', כדי שע"י עבודתם במיצר הגלות יבואו אח"כ לדרגא נעלית יותר. וזהו שממשך: "והיא כפורחת הגיע זמנן של ישראל לפרות ולרבות", שמרמז על עבודתם של ישראל בגלות, שעל ידה באים אח"כ להעילוי שבגאולה העתידה – "הגיע זמנן של ישראל ליגאל".

ואז, לאחר שייגאלו ישראל מקשיי הגלות ומשלטון המלכיות כו', יתגלה העילוי הגדול שהי' ע"י הגלות – שבירת כל עניני הרע והחושך, ועד שהם עצמם נהפכים לעוזרים ומסייעים את ישראל וגאולתם – יתרון האור הבא מתוך החושך עצמו (כנ"ל).

וזהו אומרו "הבשילו אשכולותי" ענבים הגיע זמנן של מצרים לשתות כוס התרעלה" –

דלכאורה: כיון שמדובר כאן ב"כוס תרעלה", מהי השייכות ל"אשכולות ענבים" דוקא? – אלא שבא לרמז שאינו ענין של עונש לחוד, וכוס התרעלה כאן היא ע"ד שתיית יין, כדכתיב (משלי לא, וז) "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו", היינו שע"י ששותה האדם יין המשכר נשכח רישו ויכול להתהפך מן הקצה אל הקצה. וכן בעניננו, ששתיית "כוס התרעלה" אינה באופן שמציאותם של עניני הגלות מתבטלת לגמרי, אלא שמתהפכת ומסייעת לגאולת ישראל.

ולכן הקדים "הגיע זמנן של ישראל ליגאל" לפני "הגיע זמנה של מצרים לשתות כוס התרעלה", כי בתחלה באה גאולתן של ישראל מגלות המלכיות ע"י ביטול המיצר, ורק עי"ז מתגלה שלימות העילוי – שהמלכיות עצמן מתהפכים ומסייעים לישראל.

ד. ועפ"ז יובן היטב הטעם שדרש רב הכתוב דוקא כר' ירמיה' תלמידו. דהנה ידוע ש"רב תנא הוא ופליג" (עירובין נ, סע"ב), והיינו שהוא מצ"ע הי' בדרגת התנאים, אלא שענינו הי' להפיץ תורה בבבל, מקום הגלות, וכדאיתא בגמ' (שם ו, א): "רב בקעה מצא [פי' מקום פרוץ ברוחניות] וגדר בה גדר".

וע"ז קאמר בגמ', "כי דריש להו רב להני קראי באגדתא דריש להו כוותך", דאף שהוא מצ"ע הי' בדרגת התנאים, דריש להו "כוותך" – כתלמידו שהי' אמורא, כיון ד"באגדתא", היינו פנימיות התורה (כנ"ל), מודגש העילוי הנפלא שבא ע"י ירידת ישראל לגלות – "יתרון האור מן החושך".

הידושי סוגיות

פלוגתת הראשונים בדין דיעבוד ואל יהרג

נחלקו הרמב"ם והתוס' אי מותר לאדם למסור עצמו למיתה בשאר עבירות; יתלה זה בהא דאיפליגו רש"י והרמב"ן במעשה דיוסף; יבאר דלרש"י הוא תימה מה שיוסף סיכן קיום המצוה עצמו, אלא שהוא מגדר קידוש שמים בשעת השמד; יוכיח דאף בחנוכה הוא מגדר זה, דמסרו עצמם לא רק לשם המצוה עצמה

"ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אומרים נלכה דתינה גו"

(פירשתנו לז, יז)

א.

יביא מה שנחלקו הראשונים אי הוא רשות או איסור,

ויקדים ממה דאיפליגו בפרשתנו

הלכה רווחת היא (סנהדרין עד, א. רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ה. טושו"ע יו"ד ר"ס קנז), דבכל עבירות שבתורה אם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג, אם הוא בצנעה יעבור עליו ואל יהרג, לבד מע"ז וגילוי עריות ושפיכת דמים דאף בצנעה מחוייב למסור עצמו למיתה. אמנם, ברוצה להחמיר על עצמו וליהרג – איפליגו קמאי בדבר: לדעת הרמב"ם (שם ה"ד) "כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו", אבל י"א (דעת התוס' ע"ז כז, ב ד"ה יכול¹) דהא דאמרו יעבור ואל יהרג היינו שה"רשות בידו לעבור

(1) וראה הגה"ה ממהרי"ח ברא"ש רפ"א דכתובות. ועוד.

לקראת שבת

כדי שלא יהרג, אך "שלמים וכן רבים סוכרים דאם נהרג ולא עבר צדקה תחשב לו" (ל' הכס"מ לרמב"ם הל' יסוה"ת שם²).

יש לבאר המקור לפלוגתת הפוסקים בזה, ממה דמצינו כמה אופנים בפירוש הכתובים בפרשתנו:

"ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אומרים נלכה דתינה גו" (פרשתנו לו, יז), ופרש"י [בהמשך לפירושו הקודם (לו, טו) "וימצאהו איש – זה גבריא"ל"] "נסעו מזה – הסיעו עצמן מן האחזה"; "נלכה דתינה – לבקש לך נכלי דתות שימיתוך בהם. ולפי פשוטו שם מקום הוא ואין מקרא יוצא מידי פשוטו".

הרמב"ן העתיק לשון רש"י וכתב "ואין הכוונה לרבותינו שיפרש לו האיש נסעו מזה מן האחזה והלכו לעורר עליך דינין ותרעומות שאם כן הי' נמנע ללכת ולא הי' מסכן בעצמו. אבל הכוונה להם כי האיש גבריא"ל אשר הגיד לו הגיד אמת ואמר לשון משמש לשני פנים ושניהם אמת והוא לא הבין הנסתר בו והלך אחר הנגלה ממנו".

אמנם, מפרש"י משמע, דלפי הדרש "הסיעו עצמן כו' לבקש לך נכלי דתות כו'", זוהי לשונו של גבריא"ל אל יוסף. וכן מפורש בפרש"י בש"ס (סוטה יג, ב ד"ה משכס גנבוהו), "משכס גנבוהו כדכתיב (לו, יז) וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה ושם היו רועין ודותן אינה מקום והאי דכתיב (לו, יז) ויאמר האיש נסעו מזה כו' כך אמר לו אתה אומר את אחי אנכי מבקש, סעו מן האחזה הזאת ואין מחזיקין עצמן כאחים לך כי שמעתי אומרים נלכה ונבקש דתות ודינין היאך להמיתו אם יבוא אצלנו".

ב.

יבאר דאף לפרש"י בפרשתנו, ס"ל דיוסף מסר עצמו למיתה

וגם לפי דיוק לשון רש"י בפירושו עה"ת כאן, שמסיים ("ולפי פשוטו שם מקום הוא) ואין מקרא יוצא מידי פשוטו" – שמזה משמע, דבפירוש הכתוב ע"ד הפשט (ולא ע"פ הדרש), לא בא הענין ד"הסיעו עצמן מן האחזה. לבקש לך נכלי דתות כו" לשלול הא ד"דותן" הוא שם מקום, אלא דב' פירושים איכא בכתוב זה.

מ"מ נ"ל, שלכאורה אין כוונת רש"י בזה כדברי הרמב"ן [שהמלאך אמר רק "נסעו מזה. . . נלכה דתינה" אלא שבתכיבות אלו רמז ש"הסיעו עצמן כו' לבקש לך נכלי דתות כו" ויוסף "לא הבין הנסתר בו", כמ"ש במפרשים (אמרי שפר, הובא בדבוק טוב בהגהה). הואיל

ונקראת ע"ש שכס, אי נמי כמדדשו שהיו דנים עליו להרגו".

(2) וראה בארוכה טושו"ע שם. ובנ"כ.

(3) וראה פרש"י סנהדרין קב, א ד"ה בשכס שכ' ודותן שכתוב בקרא היינו כפר הסמוך לשכס

לקראת שבת

יג

משה, בבאר היטב. באר בשדה. ועוד) בביאור כוונת רש"י, דהא מסתימת לשון רש"י "נסעו מזה – הסיעו כו"; נלכה דותינה – לבקש לך כו" (ולא כתב "רמז לו שהסיעו כו" לבקש לך כו" וכיו"ב) משמע⁴, דדברים אלו הוו בכלל מה שנאמר ליוסף⁵; והא דמוסיף "ולפי פשוטו שם מקום הוא ואין מקרא יוצא מידי פשוטו", כוונתו בזה, שאף שכוונת המלאך היתה "לבקש לך נכלי דתות", מ"מ הלכו אחי יוסף למקום אחר (ששמו דותן), ורק שמדיוק הלשון "נסעו מזה" ואריכות הלשון "כי שמעתי אומרים נלכה דותינה"⁶, מובן שאמר לו גם ע"ד אופן הליכתם שהוא "לבקש לך נכלי דתות שימיתוך כו".

ועפ"ז יעלה, דלפרש"י הלך יוסף לבקש את אחיו אע"פ שידע שהם מבקשים להמיתו⁷.

[ויש להוסיף, דאף להרמב"ן כוונת הכתובים כאן היא להדגיש שנתאמץ יוסף בכיבוד אב וסבל הרבה בשביל זה, וכמו שפירש בהכתובים הנ"ל: "וישלחהו מעמק חברון", "יזכיר הכתוב המקום שלחו משם לומר כי הי' מרחק רב ביניהם ולכן עשו עמו רעה כי רחוקים היו מאביהם ולהגיד כי יוסף לכבוד אביו נתאמץ ללכת אחריהם אל מקום רחוק ולא אמר איך אלך והם שונאים אותי"; "וימצאהו איש והנה תועה בשדה", "ויריך הכתוב בזה להגיד כי סבות רבות באו אליו שהי' ראוי לחזור לו אבל הכל סבל לכבוד אביו".

אבל לפרש"י רבותא גדולה יותר איכא כאן מה שהכתוב בא להשמיענו, דלא זו בלבד שיוסף "סבל לכבוד אביו" (כדברי הרמב"ן)⁸, אלא שהלך למקום סכנה⁹ ממש רק על מנת¹⁰ לקיים רצון יעקב].

ש"רש"י השכר הוא גדול יותר, כי לפי האוה"ח "הכריע (יוסף) הפי" שאין כוונתו לומר אליו שנסעו מן האחוה אלא כי עודם אחיו ורעיו כו", ע"ש. משא"כ לפרש"י שהלך אף שידע שיש סכנה בדבר.

(8) ראה גם פרש"י לו, יג.

(9) לפי הדברי דוד כאן, השיב יוסף מדוע אינו חושש שזיקו לו. אבל לכאורה אין לזה אפילו רמז בפרש"י.

(10) ידועה הפלוגתא והשקו"ט בנוגע לכ"נ אם רשאי להחמיר על עצמו ולמסור נפשו בדבר שאינו מחוייב בו – ראה פרשת דרכים דרך האתרים דרוש שני (טו, סע"ב ואילך). ויש לומר, שגם להדיעות שב"נ אסור למס"נ, ה"ז בסכנה ודאית שעומדים לנגדו להרגו, אבל בנדו"ד ה"ז רק חשש סכנה.

---

(4) וכן לפי המפרשים הנ"ל – הו"ל (ראה גם דברי דוד להט"ז) לרש"י להקדים "לפי פשוטו שם מקום הוא" ואח"כ להביא הדרש, שבתיות אלו נרמזו גם הענין ד"הסיעו עצמן כו" לבקש לך נכלי דתות כו", ולסיים "ואין מקרא יוצא מידי פשוטו".

(5) ונוסף לזה, אם כדברי הרמב"ן שיוסף לא הבין הנסתר בו רק הנגלה (ועכצ"ל לדעתו שכן היתה כוונת השם שלא יבין הנסתר בכדי שתתקיים עצה ה' – ראה רמב"ן בפסוק טו), א"כ מהי התועלת בדבריו הנסתרים. ואם יש כוונה, הו"ל לרש"י לפרשה. ולהעיר מנזר הקודש (הארוך) לב"ר (פפ"ד, יגיד) – מה שתי' לפי' היפה תואר בדברי המדרש.

(6) ראה רא"ם, גו"א, דברי דוד. ועוד.

(7) ולפ"ז מובן שזה מגדיל צדקת יוסף וגודל שכרו, וע"ד מ"ש באוה"ח (לו, יז בסופו), אלא

לקראת שבת

ג.

תולה הפלוגתא בנדר הדין דיעבור ואל יהרג,
ויקשה דלרש"י לא הי' כלל מצוה אצל יוסף

ועפ"ז יש לומר, שפלוגתת רש"י והרמב"ן תלוי' במה דנסבור גבי פלוגתת הראשונים
בדין "יעבור ואל יהרג":

די"ל שלשיטת הרמב"ן כל מי שדינו שיעבור ואל יהרג אם נהרג ולא עבר ה"ז מתחייב
בנפשו¹¹; ורש"י ס"ל שהרשות בידו לעבור כדי שלא יהרג אבל אם נהרג ולא עבר "צדקה
תחשב לו".

ולכן בנדרו¹², כיון שמצות כיבוד או"א אינה מג' עבירות דיהרג ואל יעבור [ויתירה מזה,
דאפילו בשעת הגזירה שהדין הוא דיהרג ואל יעבור אפילו אשאר מצות, י"א ד"לא אמרו
אלא לעבור על מצות ל"ת אבל לא דגזרו לבטל מ"ע" (ר"ן שבת פ' במה טומנין (מט, א) ונמוק"י
ס"פ בן סורר¹²)], פשיטא שלא הי' חיוב על יוסף לסכן עצמו; וזהו דפירש הרמב"ן שדברי
המלאך לא נאמרו מפורש ליוסף כי אם הי' ידוע לו שיש סכנה בדבר הי' אסור לסכן עצמו;
אמנם, רש"י ס"ל דאף ששמע בפירוש מגבריאל שבקשו לו נכלי תות להמיתו הלך וסיכן
את עצמו לקיים שליחות אביו, כי אף שמצד הדין יעבור ואל יהרג, מ"מ, הוי רק רשות¹³.
וכיון שאם נהרג ולא עבר צדקה תחשב לו הלך אף שיש סכנה בדבר¹⁴.

וראה פרישה שם סק"ג דבפרהסיא רשא
להחמיר ליהרג ולא לעבור (הובא בש"ך שם. וע"ש
בהמשך דברי הש"ך), והרי גם כאן הי' בפרהסיא
בעשרה (וראה ש"ך שם (סק"ד) דבפני עשרה אין
ר"ל בפניהם ממש אלא גם כשעשרה יודעים מזה).
ויש להוסיף בזה ע"פ מה שנת"ל (סוף הערה
10) שבנדוד לא הי' מצב דיהרג ממש אלא חשש
סכנה.

14) להעיר גם משל"ה פרשתנו (שג, א): יוסף
שמע לאביו וקיים ציווי אביו אע"פ שסכנה גדולה
הי' לו ואע"ג שארז"ל אם אביך אומר לך לחלל
שבת לא תשמע אליו כי אתה ואביך חייבים בכבודי
זהו בדבר השייך לבין אדם לבין המקום אבל הנוגע
לעצמו מחיל אנפשי' לעשות רצון אביו.

אלא שדבריו צ"ע, דהרי אין נפשו של אדם קנינו
אלא קנין הקב"ה שנאמר (יחזקאל יח, ד) והנפשות
לי הנה (ראה רמב"ם הל' רוצח פ"א ה"ד. רדב"ז
לרמב"ם הל' סנהדרין פ"ח ה"ו. שו"ע אדה"ז חלק
ח"מ הלכות נזקי גוף ונפש ס"ד).

11) ראה ב"י לטור שם (ש"ך שם סק"א) דדעת
הרמב"ן בתורת האדם (ומביאו הר"ן פ' יה"כ) נראה
שהיא כדעת הרמב"ם. וראה גם רמב"ן במלחמות
סנהדרין שם.

12) הובאו בכס"מ לרמב"ם שם סוף הלכה א'.
וברמ"א שם ס"א.

13) ואף שדין זה אם ירצה להחמיר על עצמו
וליהרג רשאי הוא "אם העכו"ם מכוין להעבירו על
דת" (שו"ע יו"ד שם), "אבל אם אינו מכוין אלא
להנאת עצמו אסור להחמיר ונקרא חובל בעצמו
וצריך לעבור ואל יהרג" (ש"ך שם סק"ב מרבינו
ירוחם סוף נתיב יח), והרי בנדוד אין כאן ענין
להעביר על דת – הרי לדעת כמה ראשונים גם
כשאין הכוונה להעביר רשאי להחמיר ע"ע (סמ"ק
מצוה ג'. שו"ת הרדב"ז ס"י אלף קסג. וע"י ביאור
הגר"א שם סק"ג). ולהעיר מעירובין כא, ב ובתוס'
שם (הובא בפתחי תשובה יו"ד שם). תו"ח שם.
לחם שמים לברכות פ"א מ"ג. ועוד. וראה תשובת
הצ"צ לענין מילה במקום סכנה (נדפסה ביגדיל
תורה (קה"ת, נ. י). שנה ט' חוברת א' (סב) ס"א).

איברא, דעדיין יש לתמוה בזה:

לפרש"י בש"ס שהאחים לא נסעו משכם (דהא דותן אינו שם מקום), ורק שבמקום בואו אז לא מצאם, מוכן הטעם דגם כשאמר לו גבריאל שהסיעו עצמן מן האחוה לבקש לך נכלי דתות המשיך בקיום ציווי אביו, "הלא אחיך רועים בשכם לך ואשלחך אליהם גו' לך נא ראה את שלום אחיך גו'" (לו, יג-יד).

אמנם, לפי מה דפרש"י עה"ת שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ש"דותן הוא שם מקום וכבר נסעו אחיו משכם והלכו למקום אחר, לא הי' בחיפוש אחיו במקום אחר קיום שליחות וציווי אביו (כיון שיעקב אמר לו "הלא אחיך רועים בשכם").

והנה, בפשטות יש לומר דמה שהזכיר יעקב שכם רק מראה מקום הוא לו, והציווי הי' "לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן" (וע"ד מה שפירש בזה באור החיים (לו, יד קרוב לסופו), אלא שהוא כתב דזה היתה רק סברת יוסף באמירת יעקב (משא"כ דעתו של יעקב עצמו)), ולכן קיום דברי יעקב הוא כשימצא אותם בכל מקום שהם.

ועפ"ז איכא תמיהה גדולה בזה, מה שלאחרי שיוסף שמע מגבריאל שהסיעו עצמן מן האחוה לבקש לו נכלי דתות שימיתוהו, הנה בזה שהלך לא זו בלבד שהעמיד עצמו בסכנה כדי לקיים שליחות אביו, אלא עוד זאת, העמיד בספק כל עצם קיום הציווי עצמו, דמובן ששליחות יעקב היתה לא על עצם ההליכה, "לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן", אלא העיקר הוא "והשיבני דבר", וא"כ הוא תימה, מה מקום יש לילך במקום הציווי "והשיבני" לא יתמלא ולא יקיים כלל המצוה שבזה¹⁵.

ד.

יסיק דגדר מה שמסר עצמו יוסף למיתה הי'
מגדר קידוש שם שמים ולא למצוה פרטית

והנראה לבאר בזה, ע"פ מ"ש הפוסקים (נמוק"י שם¹⁶), שגם לדעת הרמב"ם שכל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג פי' שאסור ליהרג כדי שלא יעבור, הנה "אם הוא אדם גדול וחסיד ירא שמים ורואה שהדור פרוץ בכך רשאי לקדש את השם ולמסור עצמו אפילו על מצוה קלה כדי שיראו העם ולמדו כו'" (ל' הכס"מ שם).

ויש לומר, דגדר החיוב דמס"נ במצב זה אינו בשביל קיום המצוה הפרטית שבשבילה מוסר נפשו, אלא לקדש שמו ית' לבטל פרצות הדור.

ועפ"ז י"ל (לדעת רש"י) שיוסף ראה בהנהגת אחיו שחסר אצלם בכיבוד אב, ולא רק

(15) להעיר מר"ן ונמוק"י שבפנים, רמב"ן שם
(16) הובא בכס"מ שם ה"ד (לדעת הרמב"ם);
ב"י לטור שם. וראה גם ש"ך שם סק"ב בסופו.
ועוד (לענין אלישע בעל כנפים).

לקראת שבת

מצד המאורעות שעברו [כמו הא דשמעון ולוי הרגו את כל אנשי שכם, שהי' שלא לרצון יעקב, כמו שאמר יעקב (וישלה לו, ל) "עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ . . ואני מתי מספר"¹⁷, וכן ראובן שבלבל יצועי אביו (וישלה לה, כב ובפרש"י)], אלא בשנאת אחיו אליו, דכיון ששנאתם אותו באה בסיבת אהבת יעקב אביהם אליו, כמ"ש (פרשתנו לו, גד) "וישראל אהב את יוסף מכל בניו גוי' ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו", הי' זה פגיעה בכבוד אביו, ולכן סבר יוסף שחל ע"ז הדין דכאשר הדור פרוץ בכך רשאי למסור נפשו ע"ז, שיראו שהוא מוכן למסור נפשו בלי כל חשבון כו' "ולמדו כו"¹⁸.

ולכן לא איכפת לי' שמא לא יתקיים הציווי, כי המס"נ במצב זה הוא בשביל קידוש השם כנ"ל.

ה.

יוסף דהוא ע"ד מה שמצינו בחנוכה, רבשעת השמד מסרו עצמם לא רק על מנת המצוה

יש להוסיף, שגם אופן מסירת נפשו של יוסף הנ"ל (שלא הי' חייב בזה ע"פ דין, ועוד זאת שהי' למעלה מכל חשבון) מצינו בחנוכה:

כתב הרמב"ם בריש הל' חנוכה "בבית שני כשמלכו יון גזרו גזירות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות ופשטו ידם בממונם ובכנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו וטהרות וצר להם לישראל מאוד מפניהם ולחצום לחץ גדול". והנה מפשטות לשונו נראה שדינו של מצב ימי חנוכה הוא כשעת גזירה, שכתב הרמב"ם בהל' יסודי התורה (פ"ה ה"ג), שהחילוקים בין שאר מצות וג' העבירות; בפרהסיא או בצנעה וכו' – הם רק שלא בשעת השמד, "אבל בשעת השמד¹⁹, והוא שעומד מלך רשע כנבוכדנאצר וחבריו ויגזור שמד על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצות, יהרג ואל יעבור אפילו על אחת משאר מצות". ולפ"ז נמצא שאז היו ישראל חייבים למסור נפשם, ובפרט שנוסף על הגזירות על מילה שבת וחודש (כמובא בכמה מקומות) (מגילת אנטיוכוס)) אמרו "כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל" (ראה ב"ר פ"ב, ד. פמ"ד, יז. ויק"ר פ"ג, ה. ועוד).

אבל יש מקום לעיון בזה, דאע"פ שבשעת שמד "יהרג ואל יעבור" בכל אופן – הרי זהו רק שאם כופים אותו לעבור על מצות התורה חייב למסור נפשו ולא לעבור; אבל לכאורה

17 ושתיים שנה – הוא "כנגד עשרים ושתיים שנה שלא קיים יעקב כבוד אב ואם" (פרש"י פרשתנו לו, לד ממגילה טז, סע"ב ואילך).

18 לפנינו ברמב"ם "הגזירה" במקום "השמד". אבל בכ"י התימנים ועוד "השמד".

17 ויעקב חזר להוכיחם ע"ז בפ' ויחי מט, ה ואילך.

18 ולהעיר שגם בפועל, ע"י הליכת יוסף אליהם, נתוספה הדגשה בגודל החיוב דכיבוד ז"א, שהרי זה שיוסף הי' פרוש מיעקב עשרים

אין לומר שיש חיוב לצאת במלחמה נגד המלכות הרשעה שגזרה גזירות אלה.

ועוד זאת: בנדו"ד הרי בני חשמונאי היו מעטים נגד רבים וחלשים נגד גיבורים (נוסח ועל הנסים), שע"פ טבע אין מקום שינצחו, ולא שייך לומר שהיו חייבים בזה ע"פ דין. דאף את"ל שהליכה למלחמה בכלל אינה בגדר מס"נ, כיון שזהו תוכן כל מלחמה, שמעמידים א"ע בסכנה (וא"כ בזה גופא שהתורה התירה הליכה למלחמה (אפילו מלחמת רשות) הופקע דין מלחמה מדיני מסירת נפש²⁰), מ"מ, באופן זה, שאין מקום כלל בטבע שינצחו, הוי סכנה ודאית, ולכאורה אין היתר לצאת למלחמה כזו²¹.

אלא שאצל בני חשמונאי היתה מסירת נפש בלי מדידה ושיעור, ובמילא הלכו במסירת נפש גם בענינים שע"פ חיובי התורה אין מקום לזה, כנדו"ד, שיצאו למלחמה (לסכנה ודאית) נגד היוונים [נוסף על עצם קיום מ"ע דמילה וחודש, להדיעות שלא אמרו יהרג ואל יעבור אלא לעבור על מצות ל"ת ולא אם גזרו לבטל מצות עשה, כנ"ל].

ועפ"ז יש לבאר מה שאומרים בנוסח "הנרות הללו", שהתשועות הנסים והנפלאות היו "על ידי כהניך הקדושים", וכן מדייק הרמב"ם (בהל' חנוכה שם ה"א) "עד שריחם עליהם אלקי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם",

דלכאורה יש לדייק בזה, האם יש נפק"מ בזה שההצלה היתה "על ידי כהניך הקדושים", "בני חשמונאי הכהנים הגדולים"?

ויש לומר, שבזה מודגש שההיתר למס"נ כזו אז, ועד באופן של יציאה למלחמה גלוי נגד היוונים (לא רק מסירת נפש לקיים המצות), הוא מחמת זה שהיו "כהניך הקדושים", "בני חשמונאי הכהנים הגדולים", והי' דינם כ"אדם גדול וחסיד ירא שמים", שמוסר נפשו בכל זמן ובכל אופן שהוא, גם כשאינן זה על פי חיובי מס"נ ע"פ תורה.

ומטעם זה גופא נעשו לאבותינו תשועות נסים ונפלאות, כיון שבכח הכהנים הקדושים והגדולים הגיעו במסירת נפש שלהם למעלה מהגדרת הטבע.

"הוא להודיע שראוי למי שיתחיל במלחמה עם מי שתקיף ממנו שיעשה דבריו בחכמה רצה לומר שאם לא יתבאר לו שינצח לא ימסור עצמו לסכנה ולזה תראה ששאל גדעון אות שינצח אויביו קודם שיתיר עצמו להלחם עמהם כו".

20) ראה מנ"ח מצוה תכה. אבל ראה חמדת ישראל קונטרס נר מצוה אות צה מה שמבאר בדברי הרמב"ן דחשיב מצוה לשאול באו"ת גם במלחמת מצוה. ואכ"מ.

21) ובמכ"ש מ"ש הרלב"ג שופטים במלחמת גדעון נגד מדין (סוף פ"ט ואילך, בתועלת התשיעי),

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

פנימיות היום די"ט כסלו

"כשמתעמקים בפנימיות ענין המאסר והגאולה – מתפתחות השכלות השגות והבנות, אילו דרכי עבודה פתח ענין זה; יתן השי"ת לנו ולכלל ישראל מוח וכוח ללכת בדרכי עבודת השי"ת שכ"ק מורנו ורבנו פתח במסירות נפשו בשמחה ובטוב לבב"

החג "י"ט כסלו" נקבע לרגל שחרורו של הרבי הראשון של חסידי חב"ד ממאסר, בו ישב חמשים ושנים-שלשה ימים בערך, וביום י"ט כסלו (בשנת תקנ"ט) שוחרר.

מאסרו ושחרורו של הרבי, לא זו בלבד שיש בהם הנהגה של השגחה פרטית, אלא יש בכך, ודאי, משום לימוד והוראה בדרכי עבודת ה'.

אין שום ספק וספק ספיקא שכל אשר מוח בקדקדו, מבין בבהירות, שמאסרו של הרבי, הם מהפלאות האלקיות שהתרחשו בעם ישראל, כאשר סוף הדבר הביא אושר מסויים ומיוחד לכלל ישראל.

זה מאה חמשים ושמונה שנה – משנת תקל"ו – ומאז נתגלתה – בחסדי א-ל עליון יתברך ויתעלה – תורת החב"ד, שתוכנה הפנימי הוא "הגברת הצורה על החומר", באמצעות העבודה של "מוח שליט על הלב", שההבנה תעבד את המדות שבלב. אמנם זו עבודה די קשה, אך חסידות חב"ד מגישה את כל החומר שבו אפשר לבצע עבודה זו.

לקראת שבת

יט

וההתחלה היא – להסתכל על כל דבר בשכל ודעת בלי להט המדות. מאה וחמשים שמות עבודת החסידים פעלו – ברוך השם – שעצם חומר המוח וחומר הלב עוצבו בצורה כזו שיסייעו זה לזה.

היה זה בחורף תרס"ג, בגלל מצב בריאות רופף נסע אבי לוינה אל אחד הפרופסורים הגדולים. כדי לקבוע את האבחנה היה על הפרופסור לדעת במדוייק סדר יומו של אבי, כמה שעות הוא עובד וכיצד מתבצעת העבודה.

הפרופסור התעכב על השאלה: חסידות מה היא?

ענה לו אבי: – תוכן החסידות הוא שעל המוח לתת ללב להבין מה עליו לרצות, ועל הלב להביא בחיים את מה שהמוח מבין.

שאל הפרופסור: כיצד עושים זאת? הרי המוח והלב שני חלקי עולם נפרדים הם, שים גדול מפריד ביניהם?

ענה לו אבי: – העבודה היא להקים גשר בין שני חלקי עולם אלה, או לפחות למתוח ביניהם חוטי חשמל וטלפון כדי שהאור שבמוח יגיע ללב, ובהסתמך על בחינה מדוקדקת, מוכרחני לומר שחומר במוח וחומר הלב של החסידים מתולדותם, מסוגלים מבחינה פסיכולוגית ללימוד זה ולעבודה זו.

...מאמר החכם אומר: "העבר מלמד ההווה ומורה דרך העתיד". מה שאירע בעבר הוא המורה המסביר את ההווה, כלומר את מה שמתרחש בהווה, והוא גם מורה הדרך למה שיהיה.

הרבי מפרסם תורת הבעש"ט בעולם, נוסע ומקים קהילות חסידיות, אלפי יהודים הופכים לחסידים ועשרות ערים נמשכות לתורת החסידות, וההשגחה העליונה מושיבה את הרבי במאסר.

המאמר האמור שהעבר מלמד את ההווה, יכולה לתת לנו הבנת מה בכללות ענין מאסרו של הרבי.

הגמרא אומרת, עשר שנים נחבש אברהם אבינו. אברהם אבינו יושב במאסר על שהוא מפרסם אלקות.

אברהם אבינו מפרסם אלקות בעולם, "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם" – מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב.

...אברהם אבינו התמסר בממונו בגופו ובנפשו לפרסום אלקותו יתברך בעולם, וההשגחה העליונה מושיבה אותו במאסר.

אברהם אבינו יושב במאסר עשר שנים וההשגחה העליונה פודה אותו תוך נצחון עולמי, כלומר, כל העולם יודע מכך, ומגאולתו של אברהם אבינו נוצר עם ישראל.

לקראת שבת

...מאסרו של אברהם אבינו היה כדי שיפתח את הצינור של מסירות נפש על אלקות. מאסרו של הרבי היה כדי שיפתח את הצינור של מסירות נפש על עבודת ה' על פי תורת החסידות.

הבעש"ט נ"ע אמר לפני הסתלקותו שהיתה לו ברירה שיהיה אצלו כמו שהיה באליהו הנביא "ויעל אליהו בסערה השמים", אלא שאין הוא רוצה לוותר על מה שכתוב "כי עפר אתה ואל עפר תשוב".

לרבי, שבו בחרו מלמעלה לפרסם תורת הבעש"ט נ"ע בדרכי חב"ד, ניתן הכוח מלמעלה לפתח בבני ישראל כוחות הנפש חכמה בינה דעת, לעשות כלים לאלקות. הרבי היה צריך לעבור על דרכי העבודה.

כדי לפתוח שערי חב"ד, שיאירו את הלב בעבודה בפועל, זקוקים למסירות נפש בפועל, כפי שמוסבר הענין באריכות בחסידות, מסירת נפש – מסירת הרצון, את הכוח למסירות נפש על עבודה – הרבי הוא שפתח את הצינור לכך.

כשמתעמקים בפנימיות ענין המאסר והגאולה – מתפתחות השכלות השגות והבנות, אילו דרכי עבודה פתח ענין זה.

יתן השי"ת לנו ולכלל ישראל מוח וכווח וללכת בדרכי עבודת השי"ת שכ"ק מורנו ורבנו פתח במסירות נפשו בשמחה ובטוב לבב בגשמיות וברוחניות בזכות כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ויקויים: יפוצו מעינותיך חוצה וייתי מלכא משיחא במהרה בימינו, אמן.

סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ:

שכשאדמו"ר הזקן ישב במאסר בא אליו אחד השרים ושאל אותו מדוע הקב"ה שאל אצל אדם הראשון "איכה" וכי לא ידע היכן הוא נמצא?

ענה לו אדמו"ר הזקן לפי פרש"י עה"פ. ענה לו השר שברצונו לשמוע פשט ממנו, ענה לו אדמו"ר הזקן: בשעה שאדם כבר נמצא כך וכך שנים בעולם (וכאן נקב אדמו"ר הזקן במספר שנותיו של השר) שואל אותו הקב"ה: "איכה", היכן אתה? האם אתה יודע לשם מה נברא העולם, מה אתה צריך לעשות ומה עשית?

וסיים כ"ק אדמו"ר הריי"צ: מענה זה 'הציל' את כ"ק אדמו"ר הזקן מ"כלות הנפש", שכן היה לו תענוג נפלא על שזכה למסור את נפשו על תורת המגיד והבעש"ט, ועד שתענוג זה הי' גורם לו לאדמו"ר הזקן להגיע לכלות הנפש. ובשעה שחשב אודות שהקב"ה שואל אצל כל אדם "איכה"? האם הוא פעל מה שהוא צריך לפעול – בזה פעל על עצמו לחזור למצב של נשמה בגוף ולמלא את שליחותו בעולם.

לקראת שבת

כא

תביעה זו של "איכה" ישנה אצל כולם. אצל אחד זה מתבטא בלמנוע את עצמו מ"כלות הנפש", ואצל השני זה מתבטא בלמנוע את עצמו מלהמשך אחר תאויו. ותביעה זו מהווה גם נתינת כוח לכל אחד למלא את שליחותו בעולם.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"א עמ' 73)

"וְנִתְּהָ תִמְרַתְּ בְּלִתְּךָ . . . הוֹצִיאָאוֹהָ וְתִשְׁרְףָּ"

ותשרף – אמר אפרים מקשאה משום רבי מאיר
בתו של שם היתה שהוא כהן לפיכך דנוה בשריפה. רש"י
(פרשתנו לח, כד)

לכאורה דרוש בזה ביאור: הלא תמר היתה אז פנויה ו"הכל מודים שלא דיבר הכתוב בפנויה"? גם צריך להבין: כיצד היתה הודעת יהודה ש"ממני היא מעוברת", סיבה להסיר ממנה את העונש?

והביאור בזה: דהנה "האומות גדרו את עצמן מן העריות" ובאופן כזה שמי שעובר את הגדר הוא חייב מיתה. וכדמוכח ממעשה דשמעון ולוי, שהרגו את אנשי שכם ע"כ שטמאו את דינה אחותם.

ועפ"ז י"ל שגדר העריות בזמן ההוא בנוגע לבת כהן היה, שאם היא מזנה אפי' כשהיא פנויה – דינה בשריפה.

ועפ"ז יובן גם הטעם שלא נענשה לאחר שנודע ש"ממני היא מעוברת":

דהנה, עה"פ "הכזונה יעשה את אחותינו" פרש רש"י: הפקר. כלומר, שזונה היא דוקא זו שמפקירה את עצמה, ולכן, בתחילה כשהיתה מעוברת חשבו ש"זנתה תמר גו' לזנונים", משא"כ כאשר נודע ש"ממני היא מעוברת" נודע שהיא אינה מופקרת, וממילא אין היא צריכה להיענש.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 581)

חסידות מבוארת - תניא תבין, זה שווה לנפש שלך

ספר חובה
בכל בית
יהודי!

ספר התניא הקדוש הוא ספר יסוד, המתווה לכל יהודי מבקש ה' את הדרך הראויה בעבודת ה' ומנחה כיצד לנצח היצר ולרומם את הנפש הא-לוקית.

סדרת הספרים החדשה מבית היוצר של מערכת "חסידות מבוארת" היא בשורה גדולה למבקשי ה'. הסדרה היא יצירה תורנית מפוארת שנערכת ע"י צוות תלמידי חכמים מופלגים מארץ הקודש ומהעולם ומגישה ללומדים את ספר התניא עם ביאור ברור וקולח, בשפה שווה לכל נפש ועם מדורים מיוחדים למטיינים ומעמיקים.

סדרה החדשה תפתח בפניך שער חדש ורחב, להבנת יסודות תורת הבעל שם טוב. כל כרך בסדרה מקיף סוגיה שלמה לעצמה בתורת החסידות ובעבודתה.

להשיג בכל חנויות הספרים החל מיום י"ז בכסלו

הפצה ראשית: "מורשה" רחובות 052-763-7630 ■ להזמנה טלפונית: 03-960-6018